

А. Ю. Комар, асп., А. У. Суднік, канд. біял. навук
(Інстытут эксперыментальнай батанікі НАН Беларусі, г. Мінск)

ДЫНАМІКА ПРАДУКЦЫЙНАСЦІ ЛЯСОЎ У ПОСТМЕЛІЯРАЦЫЙНЫ ПЕРЫЯД НА ПРЫКЛАДЗЕ ЗАКАЗНІКА “НАЛІБОКСКІ”

Праблема асушэння лясоў з’яўляецца актуальнай па прычыне вялікай ролі гідралесамеліярацыі ў павышэнні эфектыўнасці вядзення лясной гаспадаркі. Працягласць нармальнай працы асушальнай сеткі не перавышае, па дадзеных прырастаў па дыяметры, 15–20 гадоў ва ўсіх групам тыпаў умоў месцаросту. Пры гэтым найбольш пакутуюць ад пагаршэння воднага рэжыму маладнякі, якія ўзніклі пасля асушэння (Кудрашоў, 2003, Брудастов, 1955). Дрэны стан 69% каналаў асушальнай сеткі з’яўляецца прычынай другаснага забалочвання земляў і пагаршэння стану лясоў на асушаных землях. Неабходна праводзіць рэканструкцыю гідрамеліярацыйных сістэм, спалучаючы рэжым каналаў з будаўніцтвам сумешчаных з ей лесагаспадарчых дарог і пажарных вадаёмаў (Безпаленко, 2004).

На тэрыторыі заказніка «Налібоцкі» рэканструкцыя каналаў не праводзілася, то назіраецца паўторнае падтапленне тэрыторыі. Не апошняю ролю аказвае дзейнасць бобра, што адзначаецца для ўсёй тэрыторыі Беларусі (Якімаў, 2011). Заказнік як аб’ект даследавання быў выбраны па прычыне менш інтэнсіўнай гаспадарчай дзейнасці ў ім, што дае магчымасці адсачыць натуральныя сукцэсіі.

Даследаванне палягала ў параўнанні звестак лесаўпарадкавання Расолішскага лясніцтва ў постмеліярацыйны перыяд пачынаючы з 1984 г. і сканчаючы звесткамі самага новага тура лесаўпарадкавання – 2017 г. Ацэнка зменаў прадукцыйнасці праводзілася для тэрыторыі, на каторай непасрэдна праводзілася гідралесамеліярацыя, так і для тэрыторыі дзе яе не было, што і стала кантролем.

Адразу пасля правядзення асушальнай меліярацыі знізілася колькасць балотаў. Затым іх колькасць паступова стала расце, што звязана з паўторным забалочваннем у выніку спынення функцыянавання гідралесамеліярацыйнай сеткі, ў т. л. дзейнасцю бброў. Доля занятых лесам земляў расце, у той жа час паніжаецца доля земляў незанятых лесам.

Дынаміка сярэдняга ўзросту дрэвастояў для лясніцтва ў цэлым пададзена ў табліцы 1.

Табліца 1 – Змена сярэдняга ўзросту дрэвастояў па гадах, гадоў

Парода	Год				
	1984	1994	2000	2008	2017
Усе пароды	44,5	42,3	44,9	51,4	60,2
Сасна па балоце	50.1	70.0	71.4	81.3	87.5
Сасна экатон	54.2	59.4	63.0	69.9	78.8

За перыяд з 1984 да 2017 г. павялічылася прадукцыйнасць лясоў (табліца 2).

Табліца 2 – Змена сярэдняга класа банітэту па гадах

Характар тэрыторыі	Парода	1984	2017
Землі пасля асушэння	Усе пароды	II,07	I,48
	Сасна	II,23	I,38
Землі без асушэння (кантроль)	Усе пароды	II,15	I,43
	Сасна	II,29	I,33

Тое, што сярэдні клас банітэту як для сасны, так і для ўсіх пародаў значна павысіўся сведчыць пра тое, што нягледзячы на працэсы паўторнага забалочвання, ідзе працэс павышэння прадукцыйнасці лясоў за кошт трансфармацыі саснякоў верасовых III класа у больш прадукцыйныя саснякі бруснічныя і імховыя II класа банітэту (Комар С.А., 2020).

УДК 581.5

С.А. Комар, асп.; М.В. Ермохін, канд. біял. навук
(Інстытут эксперыментальнай батанікі НАН Беларусі, г. Мінск)

АСАБЛІВАСЦІ СТРУКТУРЫ ВЫСОКАЎЗРОСТАВЫХ БАЛОТНЫХ ЧОРНААЛЕШНІКАЎ У АСОБНЫХ ТЫПАХ ЛЕСУ

Чорнаальховыя лясы з'яўляюцца ўнікальнымі фітацэнозамі, каторыя здольны развівацца ва ўмовахлішкавага ўвільгатнення. Яны даволі шырока распаўсюджаны на тэрыторыі Беларусі, дзе на іх долю прыпадае 8,9% занятых лесам плошчаў. Найбольшую цікавасць сярод выклікаюцьвысокаўзроставыя насаджэнні з вольхі чорнай, якія растуць на нізінных балотах.

Падчас палявых работ, каторыя праводзіліся летам 2020 г. на тэрыторыі Бярэзінскага біясфернага запаведніка, Светлагорскага і Жлобінскага лягасаў, было закладзена шэсць часовых пробных плошчаў (ЧПП) урозных тыпах балотных чорнаальховых лясоў (чорнаалешніках асаковым (ЧПП 1), балотна-папарацевым (ЧПП 2), крапіўным (ЧПП 3 і ЧПП 4), папарацевым (ЧПП 5), касачовым (ЧПП 6)), узрост якіх перавышаў 70 гадоў.